

Juridisk avdeling

31.12.12

Lønnsgarantiordningen.

Momentliste - framgangsmåte når arbeidstaker må begjære arbeidsgiver konkurs

Etter reglene i Statens lønnsgarantiordning må det være åpnet konkurs hos arbeidsgiver for at lønnsgarantien skal komme inn og dekke kravene. Dette rundskrivet er ment som en veiledning dersom arbeidsgiver blir insolvent og ikke lenger er i stand til å betale sine ansatte lønn og feriepenger.

Den framgangsmåten som er beskrevet nedenfor og de vedlagte forslagene til brev er utformet med tanke på normaltillfellene. Dette er ingen uttømmende framstilling av alle de spørsmål som kan oppstå i en insolvenssituasjon, men forhåpentligvis kan det være til hjelp dersom arbeidstaker må begjære arbeidsgiver konkurs. Du kan også finne hjelp og eksempler på Internett: <http://www.konkursradet.no/> og <http://www.domstol.no/osby> under ”konkurser”.

Vi gjør oppmerksom på at ubestridte pengekrav (dvs. at arbeidsgiver har akseptert lønnskravet) er tvangsgrunnlag som gir grunnlag for utleggsbegjæring. Se nærmere om dette under pkt. 5.

1. LITT OM LØNSSGARANTIORDNINGEN

Lønnsgarantiordningen er regulert i lov om statsgaranti for lønnskrav ved konkurs med videre av 14.12.1973 med tilhørende forskrift og i dekningsloven av 8.6.1984 § 9-3. Grovt sett innebærer reglene at staten dekker bl.a. forfalt lønn, feriepenger og annet vederlag i arbeidsforhold som ikke blir utbetalt på grunn av konkurs hos arbeidsgiver. Lønn i lovbestemt eller tariffavtalt oppsigelsestid dekkes. Renter og omkostninger til å inndrive slike krav dekkes også, men bare fram til fristdagen (den dagen begjæring om konkurs kommer inn til domstolen).

Det er bare relativt ”ferske” lønn- og feriepengekrav som dekkes. Med virkning fra 1. januar 2013 kan arbeidstakere få dekket sine lønnskrav som har forfalt til

betaling inntil 12 måneder tilbake i tid. Tidsfristen regnes fra dagen da begjæring om konkurs er kommet inn til retten. Eldre krav faller i utgangspunktet utenfor ordningen. Feriepenger opptjent inntil 24 måneder før fristen er likevel alltid omfattet av ordningen.

Lønn og feriepenger som skulle vært betalt mer enn 12 måneder før fristdagen kan dekkes, hvis arbeidstakeren ”uten ugrunnet opphold” har forsøkt å få utlegg til dekning av kravet, eller har startet prosedyre for konkursvarsel etter konkursloven § 63, se pkt. 2.4 nedenfor. Det stilles i praksis strenge krav til framdrift, det er ikke nok å sende gjentatte purringer til arbeidsgiver eller å kontakte fagforbund eller advokat. Som en tommelfingerregel kan man legge til grunn at et avbrudd i inndrivningen på 8-10 som regel fører til at kravet faller utenfor lønnsgarantiordningen.

Lønnskrav dekkes med inntil 6 måneders lønn. Hvis arbeidstaker ikke har fast lønn, beregnes gjennomsnittlig månedsinntekt det siste året. Det er et absolutt tak på 2 x folketrygdens grunnbeløp, pr. 1.3.06 kr. 82.122, til sammen kr. 164.244.

2. INSOLVENS

Grunnkravet er at arbeidsgiver er insolvent. Noe upresist og forenklet kan man si at arbeidsgiver er insolvent dersom bedriften ikke kan dekke sine forpliktelser etter hvert som de forfaller, og denne betalingsudyktigheten ikke er forbigående. Videre kreves det at bedriften ikke har tilstrekkelig midler til å dekke gjelden.

Konkursloven §§ 62 og 63 oppstiller fire ulike situasjoner hvor tingretten normalt vil legge til grunn at arbeidsgiver er insolvent. Dette er insolvenserkjennelse, betalingsstansing, mislykket tvangsfullbyrdelse og konkursvarsel.

2.1 Insolvenserkjennelse, konkursloven § 62

Arbeidsgiver har for eksempel skriftlig innrømmet at han/hun er insolvent. Dette skjer gjerne ved at arbeidsgiver sender brev til sine ansatte og opplyser om at det ikke er penger til å betale lønn.

2.2 Betalingsstansing, konkursloven § 62

Arbeidsgiver har her stanset sine betalinger. Han/hun må ha gitt uttrykk for generell stans i alle sine utbetalinger, og i praksis vil dette ofte samtidig være en erkjennelse av at han/hun er insolvent.

2.3 Mislykket tvangsfylgdelse, konkursloven § 62

Det må her foreligge resultatløse utleggs-/tvangsforretninger i løpet av de siste tre månedene regnet fra dagen konkursbegjæring sendes til tingretten.

Dersom en av de tre ovennevnte situasjoner foreligger, kan det sendes konkursbegjæring til tingretten.

2.4 Konkursvarsel, konkursloven § 63

Vilkårene her er:

- 2.4.1 Arbeidstaker må først ha sendt et kravbrev ("påkrav") der han/hun ber arbeidsgiver om å betale. Dette må sendes rekommandert. Loven krever at gjelden skal være "klar og forfalt", det er tilstrekkelig at arbeidstaker etter beste skjønn har beregnet lønnskrevet.

Påkravet sendes til styrelederen i selskapet. Hvem som er styreleder er registrert i Foretaksregisteret (Brønnøysundregistrene tlf. 75 00 75 00). Dersom det ikke finnes noen styreleder må påkrav sendes til den personen arbeidstakeren oppfatter som arbeidsgiver/innehaver. (Folkeregisteret kan eventuelt gi nærmere opplysninger om adresseforandringer m.m.)

(Eksempel på kravbrev, vedlegg 1.)

- 2.4.2 Tidligst 4 uker etter kravbrevet sendes en betalingsoppfordring. Dette er selve konkursvarselet. Arbeidsgiver får her en frist på to uker til å betale. Arbeidsgiver må gjøres oppmerksom på at arbeidstaker kan begjære konkurs dersom arbeidsgiver ikke betaler innen to uker, og at insolvens ved behandling av konkursbegjæring i alminnelighet antas å foreligge når arbeidstaker har gått fram etter reglene i konkursloven § 63.

Konkursvarselet skal forkynnes for arbeidsgiver.

Dette innebærer at det må sendes til hovedstevnevitnet, som forkynner det for arbeidsgiver. Hovedstevnevitnet er enten namsfogden (i de store byene), politiet eller lensmannen.

Det skal betales ½ rettsgebyr for forkynningen. (Rettsgebyret er pr. 31.12.2012 kr 860,-, dvs. kr 430,-) Gebyret betales etterskuddsvis, etter regning fra Statens innkrevingsentral. Hvis det er forbundet som sender begjæring om forkynning, må forbundets organisasjonsnummer gå fram av brevet.

(Utkast til konkursvarsel, vedlegg 2. Følg brev til hovedstevnevitnet, vedlegg 3.)

2.4.3 Innen 2 uker etter at betalingsfristen i konkursvarselet har utløpt, må konkursbegjæring være kommet inn til tingretten.

Ofte kan det være praktisk at flere arbeidstakere går sammen og sender påkrav og konkursvarsel. (På den måten trenger man bare å betale ett rettsgebyr.)

Fremgangsmåten overfor må følges dersom man skal åpne konkurs etter presumpsjonen og ikke måtte sannsynliggjøre at det foreligger insolvens. Dette innebærer at så vel **formkrav** som **tidsfrister** må overholdes.

I noen saker er det tvist om lønnskrevet: Arbeidsgiver mener at arbeidstaker ikke har noe til gode, eller i hvert fall mindre enn det som kreves utbetalt. I slike tilfeller vil tingretten kunne komme til at gjelden ikke er "klar og forfalt". Kravet vil da ikke gi grunnlag for konkursåpning selv om arbeidstaker har gått fram iht. konkursloven § 63. Tingretten kan da pålegge arbeidstaker å dekke arbeidsgivers saksomkostninger, og i enkelte situasjoner pålegge arbeidstaker å betale et rettsgebyr, se pkt. 4.1 nedenfor.

Når kravet bestrides av arbeidsgiver, bør arbeidstaker derfor heller forfølge kravet i klage til forliksrådet eller utleggsbegjæring kombinert med forliksklage, se pkt. 5 nedenfor. Dom i forliksrådet er tvangsgrunnlag, som kan brukes i utleggs-/tvangsforretning. Hvis utleggs-/tvangsforretning er resultatløs, kan man gå fram etter konkursloven § 62 i den videre inndrivningen av kravet, se pkt. 2.3 ovenfor.

3 KONKURSBEGJÆRING

3.1 Generelt

Arbeidstaker er fritatt fra plikten til å stille økonomisk sikkerhet for bobehandlingen når han/hun begjærer å åpne konkurs. (Se pkt. 4.) Kopi av ansettelsesavtale, eventuelt kopi av lønnsoppgaver, bør alltid vedlegges som bevis for at vedkommende var arbeidstaker og at kravet refererer seg til tilgodehavende lønn/feriepenger.

Det er ofte hensiktsmessig at arbeidstakerne går sammen og sender en felles konkursbegjæring.

Ved Oslo skifterett og byskriverembete stiller de dessuten krav om:

- firmaattest for skyldneren (Fås ved henvendelse til Brønnøysundregistrene, gebyr betales etterskuddsvis.)
- skyldnerens fødsels-/foretaksnr.
- styrelederens og daglig leders navn og boligadresse
- skyldnerens bransje/stilling.

Dersom det skulle være mangler ved konkursbegjæringen vil dere få beskjed fra tingretten med anmodning om å rette opp eventuelle mangler innen en fastsatt frist. Fristdagen vil imidlertid være den dagen begjæringen kom inn til tingretten.

3.2 Hvor skal konkursbegjæringen sendes

Konkursbegjæringen sendes til tingretten i den rettskrets arbeidsgiver har sitt hovedforretningssted. Dette gjelder når arbeidsgiver er registrert i Foretaksregisteret. Ellers sendes konkursbegjæring til den rettskrets der arbeidsgiver bor, jf. konkursloven § 146. I Oslo, Bergen og Stavanger skal konkursbegjæringen ikke sendes til tingretten, men til

- Oslo Byfogdembete
- Bergen byfogdembete
- Byfogden i Stavanger

(Eksempel på konkursbegjæring, vedlegg 4.)

4 FRISTDAGEN

Den dagen konkursbegjæringen kommer inn til tingretten vil normalt være fristdagen. Fristdagen har betydning i flere relasjoner. I utgangspunktet dekker lønnsгарантиen ikke lønnskrav hvor forfallsdatoen ligger lenger tilbake i tid enn 12 måneder før fristdagen. Det gjøres imidlertid unntak dersom arbeidstaker uten ugrunnet opphold har forsøkt å få pengene inndrevet (se pkt. 1 ovenfor). Dette innebærer at det stilles krav om at arbeidstaker starter en inndrivelsesprosess kort tid etter at lønnsutbetalingen har uteblitt. Et eksempel på inndrivelse vil typisk være at han/hun går fram som beskrevet i konkursloven § 63.

5 OMKOSTNINGER/RENTER

5.1 Sikkerhetsstillelse og omkostninger ved konkursbehandlingen

Normalt skal den som begjærer konkurs åpnet stille sikkerhet for omkostningene ved en bobehandling. Arbeidstaker er fritatt for slik sikkerhetsstillelse, og er heller ikke ansvarlig for eventuelle omkostninger som måtte påløpe ved bobehandlingen.

Når tingretten får inn en konkursbegjæring fra en arbeidstaker vil de først ta stilling til om det er sannsynlig at arbeidstakeren har et fortrinnsberettiget lønnskrav. Hvis de besvarer dette bekreftende tar de konkursbegjæringen under behandling. Hvorvidt de åpner konkurs eller ikke er da irrelevant i forhold til omkostningene. Tingretten har altså med bindende virkning fritatt arbeidstakeren for alle omkostninger på det tidspunkt hvor de tar konkursbegjæringen under behandling. Hvis tingretten kommer til at arbeidstakeren har fremsatt konkursbegjæringen for å skade arbeidsgiveren, eller for øvrig uten saklig grunn, kan den likevel kreve at 3 x rettsgebyret skal innbetales.

Arbeidstakeren kan pålegges å dekke arbeidsgivers saksomkostninger etter de vanlige reglene i tvistemålsloven kapittel 13. Dette kan være aktuelt dersom begjæringen om konkurs ikke blir tatt til følge.

Hvis lønnskravet er for gammelt til at det dekkes over lønnsgarantien (ikke fortrinnsberettiget) gjelder ikke fritaket fra plikten til å innbetale til sikkerhet for boomkostninger. Beløpet er på 50 x rettsgebyret, pr. 31.12.2012 kr. 43.000,-.

5.2 Arbeidstakers omkostninger og utgifter

En arbeidstaker kan få dekket ”rimelige omkostninger” han/hun har hatt i forbindelse med en konkursbegjæring.

Utgifter som påløper før frisdagen skal også dekkes. (Dette kan for eksempel være utgifter til en forkynnelse av konkursvarsel, jf. ovenfor.) Utgiftene kan gjerne tas med i oppstillingen av hovedkravet i konkursvarselet, jf. pkt. 2.4.2, og vedlegg 2. (Utgift som påløper etter frisdagen må eventuelt dekkes av boet som massekrav.)

5.3 Renter

Renter fram til frisdagene er i likhet med lønnskravet fortrinnsberettiget. Det beregnes rente fra den dag arbeidstakeren skulle hatt lønnen utbetalt.

Renten beregnes i henhold til morarenteloven § 3 første ledd første punkt. Renten fastsettes for et halvt år om gangen (pr. 1. januar og pr. 1. juli). Det finnes rentekalkulatorer på internett, for eksempel www.forsinkelsesrente.no.

6 ENKELTFORFØLGING

Arbeidstaker kan selvfølgelig også forsøke å få kravet inndrevet på ”vanlig” måte gjennom utleggsforretning. I så fall må han eller hun først få tvangsgrunnlag for kravet sitt. Det vil normalt være en dom, og første skritt vil oftest være en forliksklage. (Deretter en eventuell dom i forliksrådet og utleggsbegjæring.) Hvis arbeidstaker velger en slik framgangsmåte vil han også kunne få dekket kravet selv om fristdagen ligger lenger tilbake i tid enn fire måneder. Det stilles strengt krav til aktivitet og framdrift i forfølgelsen av lønnskrav, se pkt. 1 foran.

Fra 1.1.06 ble det innført en forenklet måte å få tvangsgrunnlag for uimotsagte krav om betaling, se tvangsfullbyrdelsesloven § 7-2 bokstav f: Det er tilstrekkelig at arbeidstakeren har sendt et brev (”skriftstykket”) til arbeidsgiver som viser kravets grunnlag og omfang. Brevet bør alltid sendes rekommandert for å kunne dokumentere at brevet faktisk er sendt. (Eksempel på brev, vedlegg 5.)

Hvis arbeidsgiver ikke har innvendinger mot kravet, kan kombinert utleggsbegjæring og forliksklage sendes til namsmannen der arbeidsgiver har hjemting, dvs. der arbeidsgiver har sitt hovedforretningsted. En slik utleggsbegjæring/forliksklage må fylle kravene både til en utleggsbegjæring og til en forliksklage, og det må opplyses at arbeidstaker ønsker behandling i forliksrådet dersom arbeidsgiver har innvendinger mot kravet (tvangsfullbyrdelsesloven § 7-5). Dersom arbeidsgiver ønsker nedbetalingsordning eller annen minnelig løsning, plikter arbeidstaker å kontakte arbeidsgiver om det når namsmannen ber om det (§ 7-6). Partene har da 1 måned på seg til å komme fram til en løsning.

Hvis det ikke kommer innvendinger mot kravet, eller arbeidsgiver ikke svarer namsmannen, kan utleggsforretning avholdes. Dersom arbeidsgiver har innvendinger og arbeidstaker har bedt om forliksrådsbehandling, blir det berammet møte i forliksrådet. I motsatt fall blir saken hevet hos namsmannen, og arbeidstaker er like langt (§ 7-7). Hvis forliksrådet avsier dom, kan namsmannen fortsette utleggsforretningen.

Rettsgebyr for utleggsbegjæringen og ev. behandling i forliksrådet, betales etterskuddsvis etter regning fra Statens innkrevingsentral. For utleggsbegjæring

betales 2,6 x rettsgebyret hvis utlegg blir tatt, ellers 2,1 x rettsgebyret. For behandling i forliksrådet betales 1 x rettsgebyret.

(Eksempel på kombinert utleggsbegjæring og forliksklage tilbys av ulike leverandører av standardskjemaer og kan fås kjøpt.)

7 ARBEIDSGIVER ER SOLVENT!

Arbeidsgiver kan alltid bevise sin solvens og derved forhindre at det åpnes konkurs. Det skjer enklest ved at han betaler skyldig lønn m.m.

Dersom arbeidsgiver betaler før tingretten avsier kjennelse om åpning av konkurs vil han avverge at det åpnes konkurs. Han må da betale hele kravet, og det vil også omfatte renter og påløpte omkostninger.

Vi viser for øvrig til den orientering (brosjyre) som er utarbeidet av Direktoratet for arbeidstilsynet. Den finnes på www.arbeidstilsynet.no under stikkordet "lønnsgaranti".

8 FORHOLDET TIL INKASSOLOVEN

Den som "stadig" (eller ervervsmessig) driver med inndriving av andres pengekrav regnes for å drive inkassovirksomhet, og må ha inkassobevilling. Kredittilsynet har lagt til grunn at man "stadig" driver inndriving dersom man på vegne av andre (for eksempel medlemmer i en fagforening) sender flere brev i måneden med krav om betaling. Det er imidlertid ikke nødvendig å ha inkassobevilling for å undersøke om kravet bestrides eller ikke, eller for å bistå medlemmet i utforming av kravbrev osv. Man kan fritt drive inn egne krav.

Dersom forbundene ikke har egen inkassobevilling, vil det derfor være best at medlemmet selv skriver under på brevene, konkursbegjæring osv., slik det legges opp til i vedleggene.

Advokatene ved juridisk avdeling kan drive inkassovirksomhet på advokatbevillingen.

VEDLEGG 1

REKOMMANDERT

Oslo,

TILGODEHAVENDE LØNN OG FERIEPENGER

Jeg krever herved å få utbetalt tilgodehavende lønn og feriepenger for perioden fratil

Etter mine beregninger er kravet:

Lønn kr

Feriepenger kr

Til sammen kr

Samlet skyldig beløp, med tillegg av forsinkelsesrente iht morarenteloven § 3 første ledd første punktum fra forfallsdato, bes utbetalt til min konto nr. innen 2 – to – uker.

(Eventuelt via postanvisning til min boligadresse som er:)

Dersom tilgodehavende lønn og feriepenger ikke er mottatt innen fastsatt frist, vil jeg vurdere å kreve forkynt konkursvarsel, som gir grunnlag for å fremme konkursbegjæring til tingretten.

Med hilsen

(underskrift)

Arbeidsgiver

(Sted),

LØNSKRAV FRA (ARBEIDSTAKER) – KONKURSVARSEL

Jeg viser til rekommandert brev av der De ble oppfordret til å betale lønn og feriepenger til ovennevnte arbeidstakere.

Kravet utgjør:

Hovedkrav	kr
Forsinkelsesrente fra forfallsdato	kr
Gebyr ved forkynnelse av dette varsel	kr
Til sammen	kr

De har etter det opplyste ikke betalt. Det er nå 4 uker siden De ble krevd for gjelden, og jeg vil herved oppfordre Dem til å betale kravet innen 2 – to – uker.

Dersom betaling ikke skjer innen fristens utløp, vil konkursbegjæring bli sendt tingretten, jf. konkursloven § 63. Ved behandling av konkursbegjæringen vil tingretten i alminnelighet legge til grunn at insolvens foreligger når fordringshaver har gått fram etter reglene i konkursloven § 63. Ved forkynnelsen av dette konkursvarselet er disse reglene fulgt.

Med hilsen

(underskrift)

Hovedstevnevitnet

Oslo,

VEDR. LØNSKRAV MOT (ARBEIDSGIVER)

Vedlagt sendes konkursvarsel til (arbeidsgiver), i samsvar med konkursloven § 63. Jeg ber om at konkursvarselet forkynnes for skyldneren snarest mulig, idet det dreier seg om lønnskrav der søknad til Statens lønnsgarantiordning først kan sendes når konkurs er åpnet.

Jeg ber om melding når forkynnelse har funnet sted.

Med vennlig hilsen

(underskrift)

BEGJÆRING OM ÅPNING AV KONKURS**TIL****..... TINGRETT**

* * *

Saksøker(e): (arbeidstakers navn og adresse)

Saksøkt: (arbeidsgiver) Eks.: Lillevik Sport AS
 Foretaksnr. 123456789
 Forretningsadr.: Storgt. 1, 6317 Lillevik
 Styrets leder: Hans Berg, Mogt. 4, 4567 Oslo
 Bransje: Detaljhandel, sportsutstyr

* * *

Grunnlag for konkurs: (Beskrive tilsettingsforholdet, bakgrunnen for at det har oppstått et krav om lønn/feriepenger osv. Om mulig også legge ved ansettelsesavtale og lønns slipper.)

Saksøkte skylder saksøkeren følgende beløp:

Lønn i perioden	__ - __ - __	- __ - __ - __	kr.
Feriepenger			kr.
Renter			kr.
Andre omkostninger			kr.
Gebyr			kr. _____
Sum			kr. _____

Saksøker har fulgt fremgangsmåten i konkursloven § 63. Sammenfatningsvis vises det til at:

Saksøkte er krevd for gjelden som er klar og forfalt (rekommandert påkrav)	Vedlegg nr. 1
Konkursvarsel med betalingsfrist er forkynt for saksøkte	Vedlegg nr. 2
Firmaattest for saksøkte	Vedlegg nr. 3
Kopi av arbeidskontrakt/lønns slipper/annen dokumentasjon	Vedlegg nr. 4

Siden saksøker er arbeidstaker og det aktuelle kravet er et lønnskrav, er saksøker fritatt for innbetaling av sikkerhetsstillelse etter konkursloven § 67 fjerde ledd.

Påstand: (Arbeidsgiver) tas under tingrettens behandling som konkursbo.

Denne begjæring i 5 – fem – eksemplarer.

(sted),

(underskrift)

REKOMMANDERT

Oslo,

TILGODEHAVENDE LØNN OG FERIEPENGER

Jeg krever herved å få utbetalt tilgodehavende lønn og feriepenger for perioden fra til

Etter mine beregninger er kravet:

Lønn kr

Feriepenger kr

Til sammen kr

Samlet skyldig beløp, med tillegg av forsinkelsesrente iht morarenteloven § 3 første ledd første punktum fra forfallsdato for til betaling skjer, bes utbetalt til min konto nr. innen 2 – to – uker.

(Eventuelt via postanvisning til min boligadresse som er:)

Dersom tilgodehavende lønn og feriepenger ikke er mottatt innen fastsatt frist, vil jeg vurdere å begjære tvangsinndrivelse av kravet, se tvangsfullbyrdelsesloven § 7-2 bokstav f) og §§ 7-5 flg.

Med hilsen

(underskrift)

VEDLEGG 6

(Finnes bare i papirversjon, pga. opphavsrett til skjemaet. Skjemaet kan fås kjøpt.)